

Violència, racisme, xenofòbia i intolerància en l'esport: règim jurídic i possibles solucions

COMISSIÓ ÈTICA ESPORTIVA | 11/02/2022

Malgrat els valors intrínsecs de la pràctica esportiva, malauradament, encara es produeixen, de tant en tant, aquest tipus d'episodis que s'han d'erradicar.

L'esport organitzat no és aliè a les principals xacres que afecten la nostra societat contemporània, com són la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància. Malgrat els valors intrínsecs a la pràctica esportiva, lamentablement no podem obviar les notícies en mitjans de comunicació que posen de relleu comportaments poc edificants, que obliguen a reflexionar als poders públics i als organitzadors de les competicions, especialment en l'àmbit del futbol per la seva dimensió. En els últims mesos s'han difós imatges en les quals diversos pares es barallen en partits de futbol base o d'altercats ocasionats pels seguidors ultres de determinats equips. És cert que cada setmana es disputen milers de partits i que els episodis contraris als valors de l'esport són molt reduïts en relació al total de partits jugats, però no és menys cert que la difusió d'aquests altercats per televisió, internet i per xarxes socials magnifiquen un problema que requereix actuacions immediates.

A Espanya, el règim jurídic aplicable en l'àmbit esportiu comprèn bàsicament la llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport, el Reial Decret 203/2010, de 26 de febrer, pel qual s'aprova el reglament de

prevenció de la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport i el Reial Decret 748/2008, de 9 de maig, pel qual es regula la comissió estatal contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport; sense oblidar les disposicions reglamentàries contingudes en les normatives federatives estatals.

En l'àmbit català s'apliquen les següents normes:

- DECRET 173/2009, de 10 de novembre, de modificació del Decret 212/2002, d'1 d'agost, pel qual es regulin la composició i el funcionament de la Comissió contra la Violència en Espectacles Esportius de Catalunya i es determinin els òrgans competents respecte del règim sancionador en matèria esportiva. (DOGC núm. 5504)

- DECRET 212/2002, d'1 d'agost, pel qual es regulin la composició i el funcionament de la Comissió contra la Violència en Espectacles Esportius de Catalunya i és determinin els òrgans competents respecte del règim sancionador en matèria esportiva. (DOGC núm. 3694)

El Consell Superior d'Esports ha estat actiu en aquest context i va proposar a la Comissió Nacional antiviolència la posada en marxa de l'Observatori de la Violència, el Racisme i la Xenofòbia en l'Esport. Així mateix, el propi Consell va convocar a tots els estaments del futbol espanyol per a subscriure un Protocol d'Actuacions contra el Racisme, la Xenofòbia i la Intolerància en el Futbol, que es va signar el 18 de març de 2005, que comprèn 31 mesures específiques en els àmbits de prevenció, control i sanció de conductes prohibides. Es contempla el tancament parcial d'estadis de futbol, sancions per violència verbal, retirada de punts i descensos per als clubs i regulació de venda d'entrades i desplaçaments de les aficions.

L'Exposició de Motius de la Llei 19/2007 reconeix que existeix una radical incompatibilitat entre esport i violència, qualsevol forma de violència, inclosa la verbal o aquella altra més subtil, fonamentada en el parany, l'engany i el menyspreu del joc net. No hi ha dubte que l'objectiu principal que ha de presidir les actuacions dels actors públics i privats en l'esport ha de ser la total erradicació de la violència, a més de prevenir, controlar i sancionar amb rigor qualsevol manifestació violenta en l'àmbit de l'activitat esportiva, molt especialment quan adquireix connotacions de signe racista, xenòfob o intolerant. Sabem de la seva dificultat, però no poden estalviar-se ni mitjans

ni recursos per a la seva eliminació a curt i mitjà termini. I en aquest context, els reglaments federatius tenen gran importància, tant en la concreció de les regles del joc, com en els aspectes relacionats amb la disciplina esportiva per a sancionar aquestes conductes violentes, racistes, xenòfobes i intolerants, sense oblidar que han d'insistir en els aspectes ètics de la pràctica esportiva.

Per desgràcia, no sempre les noves tecnologies digitals permeten ajudar a solucionar problemes. Estem assistint a un increment preocupant d'actituds contràries al bon ordre i decòrum esportiu en les xarxes socials. El cas d'aficions rivals que se citen per a barallar-se abans d'un partit oficial, insults i desqualificacions a contraris, vulneració del dret a l'honor i a la pròpia imatge de participants, són exemples de comportaments que han crescut exponencialment amb el mal ús de les noves tecnologies, que poden entelar, quan no a posar en dubte o a contradir, els valors intrínsecs de l'esport com a referent ètic i de comportaments.

La Llei 19/2007 es caracteritza per una precisa definició dels actes o conductes violentes o que inciten a la violència en l'esport, així com dels actes racistes, xenòfobs o intolerants en l'esport. En el primer grup, s'inclouen com a conductes violentes:

- a) La participació activa en altercats, renyines, baralles o desordres públics en els recintes esportius, en els seus límits o en els mitjans de transport organitzats per a acudir a aquests, quan tals conductes estiguin relacionades amb un esdeveniment esportiu que vagi a celebrar-se, s'estigui celebrant o s'hagi celebrat.
- b) L'exhibició en els recintes esportius, en els seus límits o en els mitjans de transport organitzats per a acudir als mateixos de pancartes, símbols, emblemes o llegendes que, pel seu contingut o per les circumstàncies en les quals s'exhibeixin o utilitzin d'alguna forma incitin, fomentin o ajudin a la realització de comportaments violents o terroristes, o constitueixin un acte de manifest menyspreu a les persones participants en l'espectacle esportiu.
- c) L'entonació de càntics que incitin a la violència, al terrorisme o a l'agressió en els recintes esportius, en els seus límits o en els mitjans de transport organitzats per a acudir a aquests. Igualment, aquells que constitueixin un acte de manifest menyspreu a les persones participants en l'espectacle esportiu.

d) La irrupció no autoritzada en els terrenys de joc.

e) L'emissió de declaracions o la transmissió d'informacions, en ocasió de la pròxima celebració d'una competició o espectacle esportiu, ja sigui en els recintes esportius, en els seus límits o en els mitjans de transport públics en els quals es pugui desplaçar als recintes esportius, en la virtut dels quals s'amenaci o inciti a la violència o a l'agressió als participants o assistents a aquestes trobades, així com la contribució significativa mitjançant tals declaracions a la creació d'un clima hostil, antiesportiu o que promogui l'enfrontament físic entre els participants en trobades o competicions esportives o entre assistents a aquests.

f) La facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics que donin suport a l'actuació de les persones o grups que promoguin la violència, o que incitin, fomentin o ajudin als comportaments violents o terroristes, o la creació i difusió o utilització de suports digitals utilitzats per a la realització d'aquestes activitats.

Quant a actes racistes, xenòfobs i intolerants en l'esport, l'Avantprojecte de Llei estatal de l'esport proposa la modificació de l'article 2.2, de la Llei 19/2007, d'11 de juliol, que queda redactat de la següent forma:

"2. Actes racistes, sexistes, xenòfobs o intolerants en l'esport:

a) La realització d'actes en què, públicament o amb intenció d'àmplia difusió, i en ocasió del desenvolupament d'una prova, competició o espectacle esportiu, o pròxima la seva celebració, una persona física o jurídica emeti declaracions o transmeti informacions en la virtut de les quals una persona o grup d'elles sigui amenaçada, insultada o vexada per raó de l'origen racial, ètnic, geogràfic o social, així com per la religió, les conviccions, la discapacitat, l'edat, el sexe o l'orientació sexual.

b) Les actuacions que, en ocasió del desenvolupament d'una prova, competició o espectacle esportiu o pròxima la seva celebració, o en els recintes esportius, en els seus límits, o en els mitjans de transport públics en els quals es pugui desplaçar als recintes esportius, suposin assetjament, entenent per tal tota conducta no desitjada relacionada amb l'origen racial o ètnic, geogràfic o social, així com la religió o conviccions, discapacitat, edat, sexe o orientació sexual d'una persona, que tingui com a objectiu o conseqüència atemptar contra la seva dignitat i crear un entorn intimidatori,

humiliant o ofensiu.

c) Les declaracions, gestos o insults proferits en els recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, en els seus limítrofs o en els mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar a aquests, que suposin un tracte manifestament vexatori per a qualsevol persona per raó del seu origen racial, ètnic, geogràfic o social, així com per la religió, les conviccions, la discapacitat, edat, sexe o orientació sexual, així com els que incitin a l'odi entre persones i grups o que atemptin greument contra els drets, llibertats i valors proclamats en la Constitució.

d) L'entonació, en els recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, en els seus limítrofs o en els mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar a aquests, de càntics, sons o consignes, així com l'exhibició de pancartes, banderes, símbols o altres senyals, que continguin missatges vexatoris o intimidatoris, per a qualsevol persona per raó de l'origen racial, ètnic, geogràfic o social, per la religió, les conviccions, la seva discapacitat, edat, sexe o orientació sexual, així com els que incitin a l'odi entre persones i grups o que atemptin greument contra els drets, llibertats i valors proclamats en la Constitució.

e) La facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics que donin suport, incitin o ajudin persones o grups de persones a realitzar en els recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, en els seus limítrofs o en els mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar a aquests, els actes enunciats en els apartats anteriors.

f) La facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics a les persones i grups que promoguin els comportaments racistes, sexistes, xenòfobs i intolerants en l'esport, així com la creació i utilització de suports digitals amb la mateixa finalitat".

Tres són les teories que han intentat analitzar les causes d'aquests comportaments. Segons la teoria biològica de Lorenz, la violència és un impuls innat de l'ésser humà i que l'esport contribueix a la seva adequada canalització cap a pràctiques tolerables i admissibles, que no poden evitar completament els seus impulsos instintius. La teoria psicològica de Dollard i Debonotte parteix de la base que la violència esportiva troba el

seu origen en la frustració de l'agressor, que es genera quan l'esforç d'algú per aconseguir una meta es veu bloquejat, i que en l'escenari esportiu pot néixer de causes diferents: per exemple, la falta d'encert o de fortuna en el joc, un marcador desfavorable o una decisió injusta de l'àrbitre o de l'entrenador.

Finalment, Bandura en la seva teoria sociològica -la que gaudeix de major acceptació en l'actualitat-, considera que la violència en l'esport és una conducta imbuïda mitjançant l'aprenentatge sociològic, en part mitjançant accions de reforç i en part mitjançant accions modeladores.

En l'anàlisi de la violència, hem de diferenciar entre la **violència endògena** («violència en l'esport, entre esportistes») i l'**exògena** («violència en l'espectacle esportiu, entre espectadors, habitualment»). En relació amb la violència endògena, és necessari actuar sobre l'entorn immediat de l'esportista i sobre les regles del joc. No ha d'oblidar-se que l'agressivitat entre els contrincants en el terreny de joc pot deslligar també la dels espectadors. I respecte a la violència exògena, es tracta d'un problema social que té unes arrels molt definides, que requereix que les autoritats públiques i esportives dissenyin mesures preventives, sense oblidar les sancionadores, per a aconseguir que els aficionats no provoquin altercats en els terrenys de joc ni en els seus voltants.

Seria convenient analitzar possibles solucions a aquestes xacres de l'esport, en funció dels diversos actors que participen. En primer lloc, els esportistes tenen la seva quota de responsabilitat, amb relació a les seves actuacions dins del terreny de joc contra rivals i àrbitres, i respecte a les actuacions que realitzin fora d'aquest, sigui en dirigir-se als espectadors amb gestos insultants i provocatius o amb enfrontaments fora de l'estadi.

Els entrenadors, monitors i tècnics són també responsables d'educar als esportistes i amb les seves declaracions als mitjans de comunicació poden generar actituds violentes; sense oblidar-nos dels delegats i del personal sanitari, les actuacions del qual han d'anar dirigides sempre a la no violència. Per part seva, els directius dels clubs han de ser acurats amb les seves declaracions en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials. Els àrbitres també són participants en la competició esportiva, encara que, en el seu cas, solen ser objecte d'actuacions violentes, racistes, sexistes, xenòfobes i intolerants dirigides a la seva persona. No obstant això, també és necessària una completa formació tècnica seva per al perfecte coneixement i aplicació de les regles del joc, que

sol impartir els corresponents Comitès Tècnics d'Àrbitres. Els Comitès disciplinaris de les federacions esportives també són partícips i han d'aplicar per igual la normativa a tots els seus participants i, davant els mateixos fets reflectits en l'acta arbitral, han d'imposar les mateixes sancions.

Finalment, els espectadors als partits de futbol tenen una gran rellevància en aquest àmbit i no poden utilitzar l'esport com a "via de fuga" per a alleujament de frustracions personals. Capítol a part mereixen alguns dels "pares i mares de futbol base". Potser fa falta ser valent i seguir l'exemple navarrès, en el qual els insults en l'esport base poden ser sancionats sobre la base del seu Decret Foral. Per a això, es podran denunciar les actuacions intolerants a qualsevol dels quatre cossos de seguretat actius a Navarra. I també val la pena citar les campanyes realitzades per la Federació Catalana de Futbol («Joc Net», «Respecte», «Prou violència en el futbol», «Zero insults a grada!», «Zero insults a les xarxes socials!» i «Tots som un equip», que han ajudat a disminuir significativament episodis violents i intolerants en els partits.

La Real Federació Espanyola de Futbol va aprovar una modificació del seu reglament general, per la qual es designa un Oficial Especialitzat en la lluita contra la violència, el racisme, la xenofòbia, la intolerància i, en general, la discriminació de qualsevol índole, que vetlla pel compliment de la normativa en la matèria i pel respecte i la tolerància en el futbol espanyol. Destaca, així mateix, la labor que està realitzant la Lliga de Futbol Professional en la lluita contra aquests comportaments.

Com a conclusió final, és necessari que les administracions públiques, les federacions esportives i les lligues professionals actuïn amb major fermesa per a combatre les grans xacres de l'esport citades en aquest article, sigui en l'àmbit de la prevenció o en el sancionador. Estem assistint últimament a un rebrot de lamentables actuacions en les instal·lacions esportives i cal reflexionar si s'estan fent bé les coses.

Autor: Javier Latorre, dDirector Òrgans Jurisdiccionals i Comissions FCF.